

Datum
2021-08-20
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2021-500

Yttrande

Till
s.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till:
anna.hedin@regeringskansliet.se

Remiss från Socialdepartementet - När behovet får styra - ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa (SOU 2021:8) S2021/01972

Yttrande

Malmö stad ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag och bedömningar, men motsätter sig förslag om att ansvar för munvård övergår från regionen till kommuner (eller privata vårdgivare) och utvecklar svaret nedan.

Förslag om jämlik tandvård

Malmö stad instämmer i intentionerna att skapa en mer jämlik tandvård och därmed en bättre mun- och tandhälsa även för svagare grupper. En reform av det statliga tandvårdsstödet enligt förslag kan bidra till ökade resurser för de personer som är i störst behov av stöd för sina tandvårdskostnader. Det är viktigt med en förutsägbarhet gällande kostnader vid ett tandvårdsbesök, för att på så sätt minska tröskeln för de socioekonomiskt mindre starka personerna att vid behov besöka tandvården. Staden gör bedömningen att inriktningen i de förslag som avser hela tandvårdssystemet kan bidra till att stärka Malmöbornas tandhälsa.

I Malmö stad utreds och fattas beslut om ett betydande antal ansökningar om ekonomiskt bistånd avseende nödvändig tandvård. Staden säkerställer att placerade barn och unga får hälsoundersökning som även omfattar tandhälsa samt att tandvårdsinsatser görs möjliga för barn och unga samt vuxna som är placerade. En stor andel av befolkningen i Malmö, 26,1 procent, har en låg inkomst jämfört med 14,4 procent av befolkningen i riket. En förhållandevis stor andel av befolkningen är utrikesfödd med en vistelsetid i Sverige som understiger elva år, 20,2 procent i Malmö jämfört med 12,4 procent i riket.

Uppgifter från Malmö stad år 2019 och 2020 visar att hushåll som ansökt om ekonomiskt bistånd för tandvårdskostnader i genomsnitt hade tandvårdskostnader om 4 550 kr per hushåll

(en eller två vuxna personer) och godkända kostnader för nödvändig tandvård uppgick till 21,3 Mkr år 2019 och 18,2 Mkr år 2020.

Förslag om barn och unga

Malmö stad instämmer i förslag om sänkt ålder från 23 till 19 år för barn och unga vuxnas rätt till avgiftsfri tandvård och utredningen presenterar välgrundade skäl att sänka åldern. En ändrad åldersgräns kan dock medföra ett ökat behov av ekonomiskt bistånd till skäligena kostnader för tandvård enligt socialtjänstlagen, för fler ålderskohorter som saknar egna inkomster.

Förslag om tandhälsoplan

Förslaget om en obligatorisk tandhälsoplan är bra och kan gynna munhälsan för allmänheten och för de målgrupper som har kommunens stöd. Införande av tandhälsoplan kan medföra att fler personer och hushåll kan komma att ansöka om och vara berättigade till ekonomiskt bistånd avseende tandvård inom ramen för en tandhälsoplan. Förslaget om tandhälsoplan förväntas ge en positiv effekt på jämställdheten mellan kvinnor och män, kvinnor kommer besöka tandvården mer sällan och män oftare.

Förslag om äldre som är 85 år och äldre

Förslaget om att samtliga personer 85 år och äldre ska betala 200 kronor per besök inom tandvården, gör att kostnaderna kommer att öka för gruppen som tidigare hade gratis besök. Konsekvenserna kan bli att dessa personer kommer att besöka tandvården i lägre utsträckning och med andra negativa konsekvenser på hälsan i längden. Nedsatt munhälsa kan resultera i att en person äter mindre och på sikt blir undernärd, vilket ökar risken för fallskador och personligt lidande.

Förslagen om ett separat högkostnadsskydd för statligt selektivt tandvårdsstöd riskerar leda till ökade kostnader för en grupp som dels kan ha behov av olika vård- och omsorgsinsatser i större utsträckning, dels i förekommande fall har mindre ekonomiska resurser. De högkostnadsskydd som finns för läkemedel, tandvård och hälso- och sjukvård tar inte hänsyn till varandra och inte heller till det högkostnadsskydd som finns för insatser inom äldreomsorgen, vilket kan drabba den enskilde äldre vid behov av vård och omsorg. Högkostnadsskyddet för selektiv tandvård bör därför ingå i det generella högkostnadsskyddet för hälso- och sjukvården, så att personer som har behov av vård ska få det utan att oro sig sina ekonomiska förhållanden.

Förslag om personer med behov av särskilt stöd

Med tanke på munhälsans centrala roll för hälsan och livskvaliteten bör tandvård vara lättillgänglig för alla, oavsett bakgrund och ekonomiska förutsättningar. Det är mycket viktigt att strukturerna för hur dessa personer identifieras, såväl av region som av kommunala verksamheter, är tydliga och säkra så att ingen faller bort. Det är också mycket viktigt att bedömningar även fortsättningsvis vid behov kan utföras mobilt, i patientens hem oavsett boendeform. Målgrupper inom exempelvis LSS har oftare en sämre mun- och tandhälsa än befolk-

ningen generellt och behöver en mer likvärdig tillgång till tandvård, såväl preventivt som åtgärdande. Allt fler är också äldre. Munhygien, hälsotillstånd och läkemedel inverkar på förutsättningarna för en god munhälsa.

Förslag om att ansvar för munhälsobedömning.

Malmö stad motsätter sig att munvårdsutbildning överförs från regionen till personal inom kommunalt finansierad omsorgsverksamhet enligt förslag. Tandvård är ett ansvar som åligger regionen och inte kommunen. För att motverka ohälsa i munnen bland kommunernas målgrupper (främst personer med långvarig sjukdom och/eller funktionsnedsättning och/eller hög ålder) är det av vikt att kommunens personal får utbildning inom området av personal med tandvårdskompetens och utbildningskompetens. Insatserna från regionen bidrar till ökad kompetens hos personalen och kvalitet gällande munhälsan hos kommunernas målgrupper

Om regionernas ansvar att ge utbildning tas bort, riskeras kompetensförlust, kvalitetssänkning och försämrad munhälsa hos målgrupperna med åtföljande försämrad livskvalitet. Malmö stad anser inte att det går att skjuta över ansvaret för tandvården genom den hänvisning till LSS och socialtjänstlagen som utredningen gör. I likhet med annan läkarkompetens bör ansvaret för munvårdsutbildning fortsatt åvila regionen.

Ett överfört ansvar till kommuner behöver resursförstärkning ekonomiskt, för att i realiteten ge möjlighet att bibehålla kompetensen, vilket utredningen inte har beaktat. Redan idag finns stora problem med kompetensförsörjning inom vård och omsorg. Utredningen har inte tillräckligt beaktat att även övriga föreslagna förändringar kan medföra resurskrävande omställningar för kommunerna i form av till exempel implementering av nya regelverk, arbetssätt och system. Om ansvaret för munvårdsutbildning övergår till kommuner kommer det medföra ökade kostnader för kommunen.

Förslag om högkostnadsskydd

Malmö stad ser fördelar med tydliga och begripliga högsta nivåer, ett högkostnadsskydd med tak, avseende patientkostnad per tolv månadersperiod. En bättre reglering ger ökad tydlighet för både vårdgivare och patient kring vad som ingår i behandlingar och kostnaderna. För personer som lever under ansträngda ekonomiska förhållanden, riskerar dagens kostnader resultera i att personer undviker att söka tandvård. Detta påverkar i förlängningen hälsan och livskvaliteten negativt.

Det generella högkostnadsskyddet för personer som inte tillhör det statliga selektiva stödet bör utformas så att det för patienten är så begripligt och förutsägbart som möjligt. Ett generellt högkostnadsskydd, i linje med högkostnadsskyddet i hälso- och sjukvården, skapar tydlighet och underlättar för personer som har behov av vård att slippa oroa sig för ekonomiska förhållanden. Förslag som gör det svårt att utläsa kostnadstaket per tolv månadersperiod minskar förutsättningar för att patienter ska kunna förutse och beakta kostnader för tandvårdsbehandling. Beroende på var taket läggs kan grupper öka som av socioekonomiska, kul-

turella eller andra skäl avstår från tandvård. Ett nytt justerat statligt högkostnadsskydd kan även komma att påverka kommunens kostnader.

Angående föreslagna alternativ för högkostnadsskydd delar Malmö stad utredningens bedömning att det bör överlåtas till regeringen att ta ställning till statliga ekonomiska konsekvenser.

Förslag om vuxna utan särskilda behov

Malmö stad instämmer i utredningens inriktning om tandvård till vuxna utan särskilda behov, men befarar att det finns utmaningar i att utveckla enhetliga individuella riskbedömningar av patienter inom hela tandvårdssystemet.

Ordförande

.....
Karin Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Anna-Lena Alnerud
.....

Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet och lämnar in en skriftlig reservation.
Moderaterna och Centerpartiet lämnar in ett gemensamt särskilt yttrande.
Sverigedemokraterna lämnar in ett särskilt yttrande.